

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27.05.2015 r.

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia : SSO Joanna Sawicz

Protokolant :st. sekretarz sądowy Gabriela Zaborowska

przy udziale - - -

po rozpoznaniu w dniu 27.05.2015 r. w Świdnicy

sprawy **I. Ł.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania **I. Ł.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia (...) r. Nr (...) - (...)

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygnatura akt VII U 364/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni I. Ł. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia(...) znak: (...), na podstawie której strona pozwana ustaliła, że w okresie od dnia 01.09.2013r. do dnia 31.08.2014r. właściwym dla wnioskodawczyni jest ustawodawstwo polskie w zakresie zabezpieczenia społecznego. Zaskarżonej decyzji wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego art. 14 ust. 5b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009, art. 11 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 993/2004; a także naruszenie przepisów postępowania tj. art. 3 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 i art. 61 § 4 k.p.a. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawczyni wskazała, że prowadząc działalność gospodarczą na terenie Polski, od dnia 01.09.2013 r. zawarła umowę o pracę ze słowackim pracodawcą –(...) wykonując pracę na terenie Słowacji, wskutek czego właściwym ustawodawstwem w zakresie zabezpieczenia społecznego winno zostać ustalone ustawodawstwo słowackie.

W odpowiedzi na odwołanie strona pozwana Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od wnioskodawczyni kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 120 zł, podnosząc, że zaskarżona decyzja jest konsekwencją faktu, zgodnie z którym słowacka instytucja ubezpieczeniowa (...) nie zgodziła się na wstępnie ustalone wobec wnioskodawczyni ustawodawstwo słowackie, z uwagi na marginalny charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawczynię (10 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem 40 euro).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni I. Ł., od dnia 28.02.2001r. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...)w zakresie sprzedaży detalicznej wyrobów medycznych, włączając ortopedyczne, prowadzonej w wyspecjalizowanych sklepach.

W dniu 01.09.2013r. wnioskodawczyni podpisała umowę o pracę na czas nieokreślony ze spółką (...) (...) z siedzibą P.(...) (...) C., Republika Słowacka. Przedmiotem umowy było wykonywanie pracy promotora usług i produktów świadczących przez pracodawcę albo klientów pracodawcy. Praca miała być wykonywana w Republice Słowackiej w wymiarze 10 godzin miesięcznie, za wynagrodzeniem w wysokości 40 euro miesięcznie. W związku ze sporządzeniem w/w umowy o pracę, wnioskodawczyni została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych na terenie Słowacji.

Pismem z dnia 14.10.2013r. wnioskodawczyni zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. Inspektorat w K. o ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego na okres od dnia 01.09.2013r. w związku z podjęciem zatrudnienia w firmie (...) s.r.o mającej siedzibę na terenie Słowacji, przy jednoczesnym prowadzeniu działalności na własny rachunek w Polsce. Wnioskodawczyni przedstawiła stronie pozwanej kserokopię umowy o pracę ze spółką (...) (...) z dnia 01.09.2013r., dokument (...) (...)” (zgłoszenie ubezpieczenia społecznego) oraz wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Pismem z dnia 21.02.2014r. strona pozwana zwróciła się do wnioskodawczyni o przedłożenie podpisanej umowy o pracę, schematu (karty) pracy zawierającego rozliczenie czasu spędzonego na terenie Słowacji oraz ewentualnie na terenie innych krajów Unii Europejskiej, jeżeli praca ta była wykonywana na terenie tych krajów z podaniem konkretnych dat za okres 13.09.2013r.-21.02.2014r. oraz przewidywanego harmonogramu pracy za okres 21.02.2014r.-12.09.2014r., potwierdzenia wpłaty otrzymanego wynagrodzenia, dowodów podróży odbytych w ramach realizowanego stosunku pracy oraz informacji o dacie i miejscu rekrutacji dzięki której doszło do zawiązania stosunku pracy pomiędzy wnioskodawczynią i wskazaną firmą słowacką.

W dniu 10.03.2014r. wnioskodawczyni złożyła jedynie kserokopię podpisanej umowy o pracę zawartej z (...)

Pismem z dnia 26.03.2014r. sygn. sprawy (...) (...) (...) strona pozwana ustaliła wstępnie dla wnioskodawczyni ustawodawstwo słowackie w okresie od dnia 1.09.2013r. do dnia 31.08.2014r. na podstawie art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Jednocześnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. zawiadomił o powyższym ustaleniu słowacką instytucję ubezpieczeniową (...) poistovna, ustredie w B..

W piśmie z dnia 02.05.2014r. w/w słowacka instytucja ubezpieczeniowa oświadczyła, iż nie zgadza się na stosowanie ustawodawstwa słowackiego wobec wnioskodawczyni w okresie 1.09.2013r.-31.08.2014r., ponieważ ubezpieczona zawarła ze spółką (...) (...) umowę o pracę w wymiarze 10 godzin miesięcznie za wynagrodzeniem 40 euro miesięcznie, co oznacza, iż praca ta ma charakter działalności nieznacznej (marginalnej), a zatem nie jest brana pod uwagę do celów określenia właściwego ustawodawstwa zgodnie z przepisami art.14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009.

Biorąc pod uwagę w/w stanowisko słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, pismem z dnia 16.06.2014r. strona pozwana stwierdziła, że w okresie 01.09.2013r.-31.08.2014r. właściwym dla wnioskodawczyni jest ustawodawstwo polskie. W związku z tym w dniu 30.06.2014r. ubezpieczona wniosła o wydanie decyzji administracyjnej dotyczącej ustalenia ustawodawstwa właściwego w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Zaskarżoną decyzją z dnia 04.09.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. Inspektorat w J. ustalił, że w okresie od dnia 01.09.2013 r. do 31.08.2014 r. właściwym dla wnioskodawczyni w zakresie zabezpieczenia społecznego jest ustawodawstwo polskie.

(dowód: akta ZUS)

Pismem z dnia 04.11.2014r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa (...) poisťovňa poinformowała stronę pozwaną, iż formularz E104 wydany wnioskodawczyni jest nieważny, z uwagi na prawomocną decyzję słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 29.10.2014r. o niepowstaniu obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, emerytalnego i ubezpieczenia od bezrobocia.

(dowód: pismo słowackiej instytucji ubezpieczeniowej k.44)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie, w świetle wniosku wnioskodawczyni i rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonej decyzji, sporne było ustalenie właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczenia społecznego I. Ł., mając na uwadze, że prowadzi ona działalność gospodarczą w Polsce i jednocześnie wykazywała, że wykonuje pracę na terenie Słowacji w oparciu o umowę o pracę.

Obowiązujące przepisy unijne zawierają zasady dotyczące ustawodawstwa właściwego dla osoby pracującej lub prowadzącej firmę w jednym lub wielu państwach Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii oraz określają procedurę postępowania przez instytucje ubezpieczeniowe w zakresie ustalania właściwego ustawodawstwa. W szczególności przepisy te zostały zawarte w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29.04.2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L.2004.166.1 ze zm.) – tzw. rozporządzenie podstawowe i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. (Dz.U.UE.L.2009.284.1 ze zm.) dotyczącego wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004 r. – rozporządzenie wykonawcze. Przy czym w myśl art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego Państwa Członkowskiego. Ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne państwo, ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo (pkt 11 preambuły rozporządzenia nr 883/2004). Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza możliwość dokonania oceny przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego; takie kompetencje posiada jedynie instytucja ubezpieczeniowa miejsca wykonywania pracy najemnej – por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9.01.2014r. , I UK 275/13 i z dnia 6.06.2013r. , II UK 333/12. Oznacza to, że istnienie tytułu ubezpieczenia społecznego w kraju miejsca wykonywania pracy najemnej, bądź stwierdzenie przez zagraniczną instytucję ubezpieczeniową braku takiego tytułu, będzie wiążące dla organu ubezpieczeniowego miejsca zamieszkania ubezpieczonego. W konsekwencji decydujące znaczenie dla ustalenia właściwego ustawodawstwa w odniesieniu do wnioskodawczyni ma stanowisko zajęte przez słowacką instytucję ubezpieczeniową. Stąd też dla oceny legalności zaskarżonej decyzji istotne było ustalenie czy polska instytucja ubezpieczeniowa przed jej wydaniem wyczerpała tryb postępowania przewidziany przepisami rozporządzenia wykonawczego Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r., w szczególności czy w przewidzianym art. 16 ust. 3 terminie instytucja ubezpieczeń społecznych państwa będącego miejscem pracy ubezpieczonego zajęła stosowne stanowisko.

Zgodnie z art. 16 ust 3 rozporządzenia wykonawczego tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii.

W myśl art. 13 ust 3 rozporządzenia podstawowego osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określone mu zgodnie z przepisami ust. 1. Zaś z treści art. 11 ust. 3 lit. A powyższego rozporządzenia wynika, iż osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego.

Na marginesie niniejszych rozważań podkreślenia wymaga, że w trakcie postępowania przed organem rentowym wnioskodawczyni przedłożyła **jedynie** dokumenty w postaci kopii umowy o pracę zawartej ze spółką (...) z dnia 01.09.2013r., kopii R. list FO ze słowackim numerem ubezpieczenia społecznego oraz wydruku z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, pomimo że strona pozwana zwracała się do wnioskodawczyni o przedłożenie na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego o przedłożenie podpisanej umowy o pracę, schematu (karty) pracy zawierającego rozliczenie czasu spędzonego na terenie Słowacji oraz ewentualnie na terenie innych krajów Unii Europejskiej jeżeli praca ta była wykonywana na terenie tych krajów z podaniem konkretnych dat za okres 13.09.2013r.-21.02.2014r. oraz przewidywanego harmonogramu pracy za okres 21.02.2014r.-12.09.2014r., potwierdzenia wpłaty otrzymanego wynagrodzenia, dowodów podróży odbytych w ramach realizowanego stosunku pracy oraz informacji o dacie i miejscu rekrutacji dzięki której doszło do zawiązania stosunku pracy pomiędzy wnioskodawczynią i wskazaną firmą słowacką. Jednakże wnioskodawczyni złożyła tylko kserokopię podpisanej umowy o pracę, nie przedstawiając materiału dowodowego świadczącego o faktycznym wykonywaniu pracy na terenie Słowacji.

Należy zauważyć, iż strona pozwana w oparciu o przyjęty tryb postępowania ustaliła jednak tymczasowo ustawodawstwo słowackie dla wnioskodawczyni, a zgodnie z regulacją płynącą z treści art. 16 ust 3 rozporządzenia wykonawczego, strona słowacka mogła zakwestionować to ustalenie w ciągu dwóch miesięcy od jego ustalenia. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa ustaliła, iż praca wykonywana przez wnioskodawczynię ma charakter nieznaczny (marginalny). Słowacki organ rentowy zaznaczył, iż spółka ta zawarła z wnioskodawczynią umowę o pracę na 10 godzin miesięcznie, za wynagrodzeniem 40 euro miesięcznie, co niewątpliwie stanowi pracę marginalną. Wskutek tych ustaleń, słowacka instytucja ubezpieczeniowa skorzystała z uprawnienia wynikającego z art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego i pismem z dnia 02.05.2014r. zakwestionowała właściwość słowackich przepisów z zakresu zabezpieczenia społecznego, co zobligowało stronę pozwaną do wydania decyzji w przedmiocie ustalenia ustawodawstwa polskiego. W tym miejscu należy przytoczyć przepis art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego (został on dodany przez art. 2 pkt 2 lit. b) rozporządzenia nr 465/2012 z dnia 22.05.2012r.(Dz.U.U.E.L.2012.149.4) zmieniającego rozporządzenie wykonawcze z dnia 28.06.2012r.), który ustanawia zasadę, że praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego. Należy przy tym zauważyć, że art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego odnosi się do wszystkich sytuacji uregulowanych art. 13 rozporządzenia podstawowego, a zatem nie ma rozróżnienia, czy chodzi o wykonywanie pracy najemnej w dwóch lub więcej państwach członkowskich (art 13 ust. 1), czy też wykonywanie pracy najemnej i pracy na własny rachunek w różnych państwach członkowskich (art. 13 ust. 3). W konsekwencji praca marginalna nie będzie brana pod uwagę do celów określenia ustawodawstwa właściwego niezależnie czy była wykonywana obok innej pracy najemnej, czy też obok prowadzonej działalności gospodarczej.

Zaznaczenia również wymaga fakt, że pismem z dnia 04.11.2014r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa poinformowała stronę pozwaną, iż formularz E104 wydany wnioskodawczyni jest nieważny, z uwagi na decyzję słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 29.10.2014r. o niepowstaniu obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, emerytalnego i ubezpieczenia od bezrobocia. Tym samym należy przyjąć, że w spornym okresie wnioskodawczyni w ogóle nie podlegała tym ubezpieczeniom na terenie Słowacji.

A zatem mając na powyższe, należy uznać, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyczerpał procedurę przewidzianą w art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r. dotyczącego wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady /WE/ nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Oceniając zarzuty wnioskodawczyni zawarte w odwołaniu, nie można również pominąć jakże istotnej okoliczności dla oceny stanowiska powódki w niniejszym procesie, a mianowicie uznania przez słowacką instytucję ubezpieczeniową, że praca jaką miała wykonywać odwołująca na terenie Słowacji w oparciu o podpisana umowę o pracę ma charakter marginalny. Praca o charakterze marginalnym to praca, która jest stała, ale ma niewielkie znaczenie pod względem czasu oraz zysku ekonomicznego. Samo zgłoszenie do ubezpieczeń na terenie danego państwa i nadanie numeru ubezpieczenia społecznego nie przesądza, że praca ta stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego w danym Państwie Członkowskim. Godzi się przy tym zauważyć, iż wnioskodawczyni nie kwestionowała zakresu i rozmiaru pracy wykonywanej na terenie Słowacji, a zatem wykonywana przez nią praca o charakterze marginalnym, biorąc pod uwagę czas pracy i wynagrodzenie, nie mogła w istocie stanowić samodzielnego tytułu do ubezpieczenia na terenie Słowacji. **Należy przy tym zwrócić uwagę, iż Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, w wyroku z dnia 08.05.2014 r. sygn. III AUa 2716/13 dokonał szczegółowej wykładni odnośnie obowiązujących przepisów w zakresie ubezpieczenia z tytułu wykonywania tzw. pracy marginalnej przez osoby, które jednocześnie prowadzą działalność gospodarczą na terenie Polski.** Otóż Sąd Apelacyjny we Wrocławiu stwierdził, że istotne znaczenie ma regulacja art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego, który został dodany przez art. 2 pkt 2 lit. b) rozporządzenia nr 465/2012 z dnia 22.05.2012r. (Dz.U.U.E.L.2012.149.4) zmieniającego rozporządzenie wykonawcze z dniem 28.06.2012r. Wprowadzony przepis art. 14 ust. 5b stanowi, że praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego. Art. 16 rozporządzenia wykonawczego stosuje się we wszystkich przypadkach objętych niniejszym artykułem. Jak dalej wskazał Sąd Apelacyjny, pracą marginalną jest praca o skali tak ograniczonej, że z punktu widzenia osiąganego przychodu czy też zaangażowania, jest ona nieistotna dla uzyskiwania środków utrzymania, spraw zawodowych czy rodzinnych. W ten sposób pracę na rzecz (...) oceniła słowacka instytucja ubezpieczeniowa, nie wyrażając zgody na stosowanie w stosunku do wnioskodawczyni słowackiego ustawodawstwa z zakresu ubezpieczeń społecznych, co w konsekwencji spowodowało wydanie przez stronę decyzji zaskarżonej treści. Powódka nie kwestionowała zakresu i wymiaru pracy wykonywanej na rzecz (...), a tym samym jej marginalnego charakteru, w istocie o niewielkim znaczeniu ekonomicznym i czasowym. Implikuje to zastosowanie art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego i uznanie właściwości polskiego ustawodawstwa z zakresu ubezpieczeń społecznych wobec prowadzenia przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej na terenie Polski.

Z tych też przyczyn, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, zaś orzeczenie o kosztach oparł o przepis art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 i 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. nr 2013 poz.490 z zm.).